

La Casa dels morts

Fa molts anys, cap al 1940, després de la penosa Guerra Civil, la casa construïda per la Mútua l'Aliança estava plena de tuberculosos. De cap a cap del Pirineu, diversos *palaus de la malaltia i de la mort* havien estat construïts per allunyar de les ciutats les seqüeles tràgiques de tres anys de fam i de sofriment. La consigna latent, mai no pronunciada: ningú no pot sortir en vida del sanatori. En arribar, s'entregava al malalt un pijama gris fosc amb una insígnia damunt el pit dret que indicava el seu grau de tuberculosi: una estrella indicava el brot incipient, mentre que tres estrelles eren l'anunci de la mort propera. Cada tipus de malalts ocupaven una planta diferent: els lleus la primera planta, els de dues estrelles la segona i els moribunds la tercera. A la quarta planta residien els *metges* i les *infermeres*. I encara dalt de tot hi havia una petita capella, sempre plena de tuberculosos acabats de morir, esperant ser enterrats en algun indret. A voltes passaven dies abans no es decidia on s'enterrava un cadàver, i la pudor a putrefacció davallava per les escales i s'endinsava subtilment en cadascuna de les cambres i departaments. També els crits d'horror i desesperació provinents de la tercera planta confegien a l'edifici un emcolcall d'espant i d'angoixa.

Un matí fred del mes de novembre, la Sílvia arribava esperançada al Sanatori de Pineta. Als seus 13 anys estava plena de vitalitat i confiava en la seva ràpida recuperació. Incomprensiblement, a Barcelona corria la veu que aquests sanatoris feien veritables miracles, que els aires purs de la muntanya, la sequedat deguda a l'alçada i un bon menjar eren una combinació perfecta que feien esperar un desenllaç feliç. El pare de la Sílvia, funcionari de l'Ajuntament de Barcelona, li va prometre que l'escriuria cada setmana, i que per Nadal la vindria a veure, ... això suposant que l'estat de l'estreta i no asfaltada carretera ho permetés.

A la Sílvia li van assignar una habitació de la primera planta, que compartia amb 5 noies més, totes elles de 10 a 15 anys. De seguida es van fer bones amigues, especialment d'una d'elles, la Míriam, que malgrat els seus 14 anys semblava que no en tingués més de 10 o d'11. A la Sílvia li va estranyar l'estat de la seva nova amiga: físicament estava molt desmillorada, semblava que no mengés, tenia la cara molt pàl·lida, el cabell descuidat, i si t'hi fixaves bé tenia petits senyals a la base del coll, com de punxades o quelcom de semblant. Anímicament estava destrossada, necessitava parlar amb algú, però mai no acabava de dir què li passava, era com si estigués bloquejada. Durant uns dies, la Sílvia i la Míriam ocupaven bona part del temps a parlar, sempre dins de l'edifici i sota la mirada controladora d'infermeres poc agradables. Dos cops per setmana havien de passar per una revisió mèdica, per comprovar el seu estat de salut. Un trist matí de finals de novembre, la Sílvia va adonar-se al desperat-se que la Míriam no hi era al seu llit. A l'hora d'esmorzar va preguntar a una infermera on estava la seva amiga. La resposta la va deixar de pedra: l'havien portat a la tercera planta, donat que el seu estat de salut havia empitjorat lamentablement. De seguida la Sílvia va preguntar si la podia anar a veure, però la resposta fou contundent: estava totalment prohibit canviar de planta. Tot el dia la Sílvia pensava en la seva amiga, en com se'n devia sentir de trista i de sola. Els crits compungits dels malalts de la tercera planta semblaven ser tots de la Míriam. De cop i volta l'estada al sanatori s'havia convertit en un torment. Això sumat a que feia dues setmanes que no

rebia gens de correu va començar a fer pensar el pitjor a la Sílvia. Cap de les altres noies de l'habitació no s'atrevien a criticar cap de les normes del sanatori. Cada dia estaven més tristes, més desmillorades. Ella també. Però encara no entenia per què les altres tenien petites marques a la base del coll.

Una nit, quan tothom dormia, la Sílvia es va aixecar a poc a poc del llit i va anar a la terrassa. Feia molt de fred. A la prada hi havia 4 infermeres i dos metges que duïen dues camilles a un racó, just tocant a una de les parets de l'edifici. La Sílvia va veure aterrida com dipositaven dos cossos, que no podia distingir, en una fossa excavada a terra. Cap senyal no identificaria mai que allà hi havia dos cadàvers. De cop i volta, pel cap de la Sílvia van començar a creuar-se imatges horribles. Tota la casa estava envoltada per un immens i anònim cementiri! Però per què? Per què no portaven els morts a un camp sagrat? De sobte, la Sílvia va tenir la necessitat urgent de pujar a la tercera planta. Volia comprovar que la seva amiga encara estava en vida. Calia jugar-se-la.

.....

L'escala era ben fosca. Un tuf repugnant es concentrava en els replans. Era com si advertís de la terrible i inexorable fi que esperava a tothom qui el respirava. La segona planta, vista des de la sala gran era idèntica a la primera. Era estrany, però no hi havia cap infermera ni cap metge vigilant. Un silenci pregon inundava l'espai. Només algun lament provinent del tercer pis feia encongir el ja adolorit cor de la Sílvia. Ara les passes eren molt més lentes. Amb la mà agafada a la barana, sense llum, anava amb la petita esperança de poder abraçar la seva amiga. Quan ja havia arribat quasi al replà del tercer pas la tremolosa maneta de la Sílvia va notar una cosa calenta a la barana. Va fer un esforç per veure a través de la foscor. Algú l'agafava sense que ella pugués defensar-se, potser eren dos, o fins i tot tres persones. En poc temps es va veure estirada en una camilla, en una habitació petita i fosca, les mans i els peus lligats. Algú que ella encara no havia vist, amb la boca tapada innecessàriament, li pronunciava unes paraules intimidatòries quasi inaudibles: "a partir d'ara ja no tornaràs a moure't del teu pis!" I d'enmig de la penombra una infermera, també amb la boca coberta, va aparèixer amb una xeringa gruixuda. La punxada va ser intensa, i seguida d'una profunda sensació d'anorreament. El món real es va difuminar i van començar a aparèixer imatges oníriques. La Míriam feia bona cara, estava plena de salut, però estava continguda dintre d'una paret. Sense poder-se moure. De cop i volta ja no veia la Míriam, es veia ella mateixa: no es podia moure. L'espai era increïblement petit. Cridava desesperadament però ningú no la podia escoltar. Veia les seves companyes d'habitació, serioses, passant les hores sense fer res, mirant a terra, sense forces ni per plorar. I ella no es podia moure. L'angoixa era terrible. Havia perdut la noció del temps. De cop i volta ja no veia res. Tot era foscor. L'efecte del narcòtic havia passat, i la Sílvia va prendre consciència de la realitat: efectivament, estava emparedada. Quants altres malalts devia haver dintre les gruixudes parets de la casa! Alguns esperant la mort. Altres ja morts de feia temps. Aquesta idea la va enfonsar en un son profund. Tota ella es va abandonar.

.....

El matí era fred i lluminós. La claror verge de l'albada va fer despertar la Sílvia. Estirada al seu llit. Sense gaires forces. Tot l'horror que havia passat li semblava ara un malson. Un lleu somrís va il·luminar la pàl·lida cara de la noia. Va mirar el llit de la seva amiga Míriam; quina pena, una altra noia l'ocupava ara. Una part del malson era realitat. Tants dies tancada allà, se li feia difícil distingir entre realitat i ficció. Les infermeres van recordar a les noies de l'habitació que avui tocava dutxar-se. La Sílvia era la tercera. Abans d'entrar a la dutxa va mirar-se en un petit mirallet. Feia ulleres, estava més pàl·lida i ... què era allò que tenia al coll. Amb les mans tremoloses va palpar unes petites ferides. De cop i volta les imatges del somni es van fer reals altra vegada. El sanatori tornava a ser un centre d'horror, putrefacte, un immens cementiri sense devoció ni amor. Un desig de fugir infinit va apoderar-se de la Sílvia. Sí! Aquell mateix dia ella havia de marxar. Abans, però, calia rescatar la seva amiga. Calia idear un pla. Després d'esmorzar una de les noies de l'habitació va anar al lavabo. El llum estava tancat. En intentar obrir-lo va veure que no era possible. Com que no es podia aguantar va entrar malgrat tot. Una tènua claror del passadís entrava per una petita finestra de la porta. Totes les finestres que donaven a l'exterior estaven ben tancats, per evitar el fred. Mentre estava fent les seves necessitats, l'Elionor va sentir com s'obria la porta del lavabo. Sense gaire esma va dir: "vigilam, que no hi ha llum!" Però ningú no va respondre. No se sentia cap soroll. Era com si algú hagués entrat i s'esperés dret. L'Elionor va sentir una esgarrifança, pitjor que la que l'apoderava quan els xiscles del tercer pis davallaven per les escales. Molt silenciosament es va vestir, es posà dreta, i intentant de no fer gens de soroll obrí el pestell de la porta. Molt lentament començà de girar el mànec. Però va notar com si algú l'ajudés des de fora. La porta s'obrí davant d'ella. Una infermera amb la boca tapada li digué: "ha arribat el teu moment" i li posà un drap al nas amb un líquid que l'adormí en pocs segons. Hores després l'Elionor obrí els ulls enmig de la foscor. Algú l'havia enterrada viva dins els murs de la part de darrera la casa. Els seus laments ningú no els podia sentir. I malgrat tot la casa estava impregnada de la seva angoixa de mort.

.....

La Sílvia i les quatre companyes d'habitació estaven assegudes a l'habitació. Cap d'elles no s'atrevia a preguntar on era l'Elionor. Un fosc presagi planava damunt la que s'atrevís a fer-ho. De sobte entrà un dels metges i demanà que dues noies ajudessin a planxar la roba del sanatori. Havien d'anar al soterrani. La Cristina i la Dolors el van acompanyar. De fet, el metge només les guià escales avall, però no entrà al soterrani. Les dues noies entraren en una sala gran i fosca. Enlloc no es veia roba per planxar. Una infermera amb la boca tapada aparegué enmig la penombra i demanà a les noies que l'acompanyessin. S'endinsaren en una petita cambra, freda i humida, només il·luminada per una bombeta vella i molt tènue. Just feia la claror per veure dos sots excavats a terra. Les noies es miraren estranyades i preguntaren a la infermera què era allò. Ella els digué que dintre els sots hi havia roba bruta, i que calia que cadascuna baixés a agafar-la per després rentar-la. Com que no es podia veure si hi havia quelcom o no, la Cristina i la Dolors feren cas i cadascuna s'endinsà en un dels sots. De seguida van notar amb els peus un tacte tou, i això les tranquil·litzà. Quan anaren a agafar la "roba" amb les mans ... un xiscle sord va sortir primer de la gorja de l'una i després de la de l'altra. En realitat havien agafat amb les seves mans restes de cadàvers morts de feia molt de temps, segurament trets de les parets i

assecant-se al soterrani. Un cop mortífer al cap deixà les dues noies esteses als respectius sots. Els murs del sanatori anaven recobrint-se d'un ambient lúgubre i pútrid.

.....

Abans de sopar la Sílvia ja havia dissenyat el seu pla; faria veure que no es trobava bé, tossiria espessament, i així la portarien a la tercera planta. Allà potser tornaria a veure la Míriam i li demanaria que vulgués fugir amb ella. Bielsa estava a tres quilòmetres, i si fossin capaces de vèncer el fred i la neu, algú les atendria i podrien telefonar a Barcelona. Havent sopat, la Sílvia començà de tossir exasperadament. Tant que treia sang per la boca, igual que els tuberculosos del tercer pis. El metge entrà amb una camilla a l'habitació, les altres dues companyes miraven la Sílvia amb compassió. "Adéu, Sílvia!" Això fou tot. Amb un ascensor rònc van enlairar la noia fins a la tercera planta i la van endinsar en una de les habitacions. Allà no hi havia ningú més. Un petit llum vermell, en un cantó de la paret, era l'únic que permetia distingir els objectes de l'habitació. Algú va dir. "Bona nit, noia!" I la porta es tancà. Passaren uns minuts i només alguns crits de dolor trencaven l'atmosfera de silenci. No pas el soroll del tossir, sinó crits de sofriment i d'angoixa. Alguns semblaven venir de darrera les parets. La Sílvia s'aixecà. Lentament sortí de l'habitació i anà mirant des de fora el passadís. De cop i volta sentí un plor molt suau. Era el plor de la Míriam. Venia de dalt de tot de l'edifici. La Sílvia pujà a les fosques l'escala, cap a la capelleta de dalt. Fent el cor fort hi entrà. Dos taüts buits estaven posats al mig. De sobte, un altre cop el plor. Venia de darrera. De la paret de la capella. La Sílvia va donar un cop a la paret. Algú li va respondre des de dintre. Va poder sentir una veu que li deia: "Fug d'aquí! Vés-te'n!" Era la Míriam. La Sílvia va intuir que una altra noia també estava enterrada a la paret. Potser ja era morta, i aviat la vindrien a posar al taüt. Enmig d'un singlot d'horror i de pena, la Sílvia digué: "Adéu, Míriam!" I la paret ja no li respongué res. La Sílvia baixà de pressa les escales. Ben agafada a la barana. Tot i que només duia un pijama d'hivern i unes sabatilles, es dirigí cap a la porta principal. Curiosament la trobà oberta. Sortí corrents cap a la prada, la travessà, agafà el camí de terra i corregué cap a Bielsa. Ningú no la perseguia. No s'ho podia creure. Arribant al petit poblet, trucà la porta de la primera casa que trobà. Una senyora molt amable li obrí, la féu passar, i escoltà tot el que la noia li deia. La Sílvia va poder telefonar casa seva, i l'endemà uns quants veïns del poble anaren al sanatori. Semblava una casa fantasma. Tothom havia desaparegut. Era com si fes temps que no hi visqués ningú. Un grup de la Guàrdia Civil començà de buscar per tota la casa i van anar apareixent pertot arreu, sota la mirada esgarrifada de tothom, cadàvers i més cadàvers. En una de les habitacions del quart pis, on hi havien residit els metges i les infermeres, la Guàrdia Civil trobà documents que indicaven que en realitat un escamot de nazis havia matat tot el personal del sanatori i s'havia fet amo d'aquell edifici. Els experiments més horribles que hom pugui imaginar s'havien realitzat en aquella casa. A resultes d'això la Companyia Mútua l'Aliança va decidir abandonar el projecte d'ampliació del sanatori, i el va posar a la venda. Però pel poble de Bielsa encara hom diu que no foren desenterrats tots els cadàvers. Algunes nits, pels voltants de la casa, hom sent laments feixucs. I molts que han dormit dintre la casa han sentit dir els seus noms, enmig de la foscor.

